

Borgåneidens släkt- och bygdeforskare rf

BLSBF

- 2005 -

Innehåll

Från redaktionen	4
Ordförandes spalt Ulli Gabrielsson	4
IN MEMORIAM Ulli Gabrielsson	5
Adliga antagonister Rolf Stjernvall	6
Vårens utfärd till Verla fabriksmuseum Helena Kesävaara	7
Släkt-träd eller släkt-nät? Lasse Holm	8
Utfärd till Stensböle gård i Borgå Brita Lindholm, Anita Nystedt	9
Släkt-träd Rotkirch Brita Lindholm	10
Ättlingar till Carl Fredrik Rotkirch Sammanställning av Lasse Holm	11
En läkare av guds nåde (Johan Agapetus Törngren) Unto Junkkila	17
Ättlingar till Johan Agapetus Törngren Sammanställning av Lasse Holm	18
Alfabetrim om Emsalö Bertel Rosenström	21
Albert Edelfelts rötter I östnyländsk allmoge Håkan Stjernvall	25
Utrikesnytt Lorenzo d'Isola	29
Pommern Marita Högström	30
Verksamhetsåret 2005 Ulli Gabrielsson	33
Inventarieförteckning 2005 Stina Visa	36
Verksamhetsplan för 2006 Styrelsen	38

Från redaktionen.

När jag frivilligt lovade att sammanställa årets utgåva visste jag vad jag gav mig in på, men visste föreningen?

Vi har allihopa våra egna åsikter om hur saker och ting skall vara, jag hoppas att mina åsikter inte skär sig allt för mycket med vad styrelsemedlemmarna och våra medlemmar har för åsikt om årsutgåvan. Det har varit många jobbiga kvällar att sammanställa styrelsens och våra medlemmars bidrag till denna utgåva, men roligt har det också varit. Jag hoppas att våra läsare också skall godtaga resultatet av våra skribenters arbete, samt mitt jobb som redaktör för denna utgåva.

Några ord om "layouten", som allmän font har jag använt Arial storlek 11. Vald font är väldigt lättläst och klar, speciellt för äldre och för människor med glasögon, storleken skulle jag egentligen velat ha till 12, men för att få alla bidrag att rymmas inom ramen för vad inbindningskammarna klarar av måste jag minska på storleken. Med några undantag har jag också försökt att börja ny artikel på högra sidan, vilket också har medfört begränsningar i antalet användbara sidor. Vi har också mer bildmaterial än vad vi kunde använda i denna publikation, bilderna kommer att föras över på CD som sedan kan lånas av medlemmarna från vårt bibliotek. Även denna publikation kommer att finnas på CD:n som en PDF fil.

Lasse Holm

ORDFÖRANDES SPALT

Då jag vid årets slut ser tillbaka på år 2005 kan jag konstatera att året varit rätt arbetsdrygt men intressant.

Borgånejdens släkt- och bygdeforskare rf har under året fått åhöra många intressanta föredrag av såväl utomstående som av egna medlemmar. Dessutom har vi hunnit med två exkursioner. Vårens utfärd till Verla fabriksmuseum i Jaala (som hör till UNESCO:s världsarv) blev ej den succé man hade hoppats på. Den fick styrelsen att inse att föreningen ej ekonomiskt klarar av längre bussresor- vi skall ju så att säga "leva" på våra medlemsavgifter.

Höstens exkursion till Stensböle gård tas, enligt hörsägen gärna i repris. Deltagarantalet har på medlemskvällarna under året varit rätt gott och intresserade medlemmar har infunnit sig månad efter månad.

Att livet ej är bara solsken har vi fått uppleva. I september avled Samfundets verksamhetsledare Leif Mether och i december vår viceordförande Benita Mikander, båda med ett brinnande intresse för släktforskning. Låt oss hedra deras minne genom att utvidga vårt kunnande inom släktforskningens område, hålla oss ajour med såväl den tekniska som den praktiska utvecklingen.

Jag vill här passa på att tacka er alla som på olika sätt ställt upp för föreningen.
Ett stort TACK!

Ulli Gabrielsson

ordförande

IN MEMORIAM

En decemberkväll nåddes jag av ett sorged. Föreningens mångåriga viceordförande Benita Mikander hade den 11 december 2005 efter en kort sjukdomstid avlidit i en svår sjukdom endast 54 år gammal.

Benita var en av de 15 av släktforskning intresserade personer som i början av 2001 beslöt att grunda en förening. Hon blev vid föreningens konstituerande möte den 31 maj 2001 invald i styrelsen och att inta viceordförandes plats – den platsen är nu tom.

Benitas sista ord i telefon från sjukhuset var: " Jag skall nog klara det här "- men en månad senare var hon borta. Vi inom föreningen saknar henne och minns henne med värme.

*Ulli Gabrielsson
ordf*

ADLIGA ANTAGONISTER

Riktigt så ädla och förnäma som forna tiders adelsmän beskrivs i legender och sägner var de nog inte. Likt folk i allmänhet hade även det världsliga frälset sina mänskliga fel och brister. Somliga kunde vara råskinn som härdats i krig och hänsynslöst höll fast vid sina adliga privilegier. Här ska dock berättas om två män som hörde till knapadeln och inte precis var kända för ädlare bedrifter. Deras historia är snarare tragikomisk.

Karl Lindelöf levde på 1600-talet och härstammade från Molnby i Borgå socken. Genom giftermål med Hebla Wildeman kom han över Näse gård som på den tiden låg på sockensidan. Nuvarande karaktärshuset lär dock ha byggts först på 1700-talet. Lindelöf var känd som en notorisk bråkmakare. Eftersom rån mellan Borgå stad och Näse gård gick mitt i åfåran blev det ständigt gurgel om fiskevattnet. Lindelöf drog sig inte för att hugga sönder borgarnas "katiskor" som han ansåg placerade på fel sida om rålinjen. Men stadsborna var inte heller vår Herres bästa barn. De svarade med samma mynt och gjorde sitt bästa i mening att ställa till förtret för näsehusbonden. År 1624 klagade borgarna till och med hos länets "gubernator", Särskilt svår var rovridare Karl Lindelöf i berusat tillstånd, vilket torde ha skett regelbundet. Då gick han bärsärkagång och var en fara för den allmänna säkerheten. År 1625 dömdes Karl Lindelöf till döden genom halshuggning för rån och våld på öppen gata i Borgå. Men rådstugurättens dom upphävdes av hovrätten i Åbo. Av allt att döma förstod Lindelöf att utnyttja sina adliga privilegier.

En man av Lindelöfs kaliber hade naturligtvis talrika fiender. Inte bara bland allmogen verkar han ha varit innerligt hatad och avskydd. Lika mycket var han i luven på sina ståndskumpaner. I ägaren till Storgård på Kråkö, Hans Jönsson Ollon, hade Lindelöf en motståndare av samma skrot och korn som han själv. Även Ollon synes ha varit en rå sälle som farit vilt fram i staden och ställt till med mycket förtret för borgarna.

Vid ett gästbud på Sparbacka- sedanmera sammanslaget med Johannisberg- blev Lindelöf rejält berusad och somnade vid "frubordet". På skämt tryckte då Ollon ner sin redlösa antagonists huvud i ett grötfat. Därefter gav han Lindelöf ett svartotigt tygstycke att torka av sig med. Och när kumpanen somnat på nytt tömde Ollon en så vatten över honom.

I brist på nappatag rådde en viss sorts neutralitet mellan de båda "ädlingarna". Men mycket behövdes inte för att striden skulle flamma upp på nytt. Och Hans Jönsson Ollons sinne för skämt kunde ta sig makabra uttryck. Bland annat ämnade han vid ett tillfälle tända eld på Näse gård. Men försöket misslyckades på grund av att facklan slocknat för honom.

Våren 1638 högg i sin tur Ollon sönder Lindelöfs "katiskor" som han ansåg ligga på sitt vatten. Under pingsthelgen sammanträffade kumpanerna och andra "gode män av ädel adel" hos borgmästaren, krögaren och handelsmannen Jakob Heffner i dennes gård vid Ågatan. Efter att ha förrättat "chorum eller morgonbön" började råa skämt hagla.

Den berusade Hans Ollon kastade rödvin i ansiktet på Karl Lindelöf. Denne drog svärdet men övriga gäster gick emellan. Lindelöf sansade sig och började rida hemåt. Men på bron över ån rann sinnet hett för honom och han återvände till Heffners gård. Väl inne hälsade han Ollon med orden: "Gutår på god vänskap!" Varpå han i sin tur kastade vin i ansiktet på antagonisten. Och "hux flux i gesvind" stack han svärdet i Hans Jönsson Ollon.

Räfst och rättarting följde. Men även denna gång kom Lindelöf lindrigt undan. "Dråp under oredeliga omständigheter" lydde rättens utslag. Att dådet skett i fyllan och villan ansågs tydligen vara förmildrande omständighet. Hur som helst lurade han bödeln än en gång. Det är inte känt om han överhuvudtaget fick något straff alls. Och enligt vissa urkunder lär Karl Lindelöf ha levat ännu år 1653.

Sonen Karl Karlsson Lindelöf ärvde Näse gård. Av allt att döma var han beskedligare än fadern och ställde inte till med värre rabalder. Visserligen bråkade även han med stadens borgare om det ena och det andra. Men dylikt gruff hörde så att säga till i en mörk tid.

Rolf Stjernvall

Vårutfärden till Verla

Målet för föreningens traditionella vårutfärd var detta år Verla pappersbruk, som besöktes av 14 medlemmar den 21 maj. Vädret var soligt, men vinden kall; också det snart en tradition? Bruket är vackert beläget vid Verlafors i Jaala och finns sedan 1996 med i UNESCOs värdsarvsförteckning.

Verla träsliperi grundades år 1872 av Hugo Neuman. Fabriken brann dock ner redan 1876. År 1882 grundades ett nytt större träsliperi, i anslutning till vilket man också byggde en pappfabrik. Delägare var Gottlieb Kreidl, Louis Haenel och Wilhelm Dippell. Byggnaderna ritades av Eduard Dippel, bror till Wilhelm, som vis av bränderna använde tegel som byggnadsmaterial. Eftersom man under årens lopp varken rivit byggnader eller byggt ostilenliga tillbyggnader, är fabriksmiljön fortfarande mycket enhetlig. Efter Dippells död, år 1906, ombildades bolaget till "A.B. Verla Träsliperi och Pappfabrik". Kissakoski Ab köpte bruket år 1920, och år 1922 övergick aktiestocken i Kymmene Ab.s ägo. Verksamheten fortsatte dock så gott som oförändrad, men långsamt falnande, i över 40 år. När sedan även de sista långvariga arbetstagarna hade uppnått pensionsåldern eller flyttat bort stoppades maskinerna den 18 juli 1964 och papptillverkningen i Verla avslutades. Sedan dess har Verla pappersbruk varit ett museum. Under pappfabrikens sista verksamma dagar gjordes en dokumentfilm, som på ett levande sätt visar hur papptillverkningen gick till.

Foto: Lars J W Holm

Vi började vårt besök i Verla med att se denna mycket beskrivande film. Sedan följde en rundvandring i fabriken där vi såg allt från sågen som kapade granstockarna till vågen som användes vid sorteringen av den färdiga pappen enligt vikt. Allt har bevarats intakt, och i sorteringsrummet kan man urskilja Maria Mattssons fotspår i golvet. Hon stod vid vågen i 52 år.

Foto: Lars J W Holm

Därefter hade vi en dryg timme på oss att beundra omgivningen och bekanta oss med vinstugan och hantverksbodarna på området. De som var mera frusna av sig sökte sig till kafét där värmande kaffe med hembakat kaffebröd vankades.

Den läckra lunchen äts i Patruunan pytinki. På väg in beundrade vi de vackra vårblommorna vid trappan. Huset omges nämligen av en vacker park med många sällsynta växter och utländska träslag. Parken grundades i slutet av 1800-talet av patron Kreidl vars hem byggnaden i tiden var. Före hemresan betraktade vi ännu hållristningarna i berget vid Verlaforsens nacke. I detta konstverk, som anses vara ca 6000 år gammalt, kan man urskilja både älglar och människor.

En intressant och trevlig resa.

Helena Kesävaara

Släkt träd eller släkt-nät?

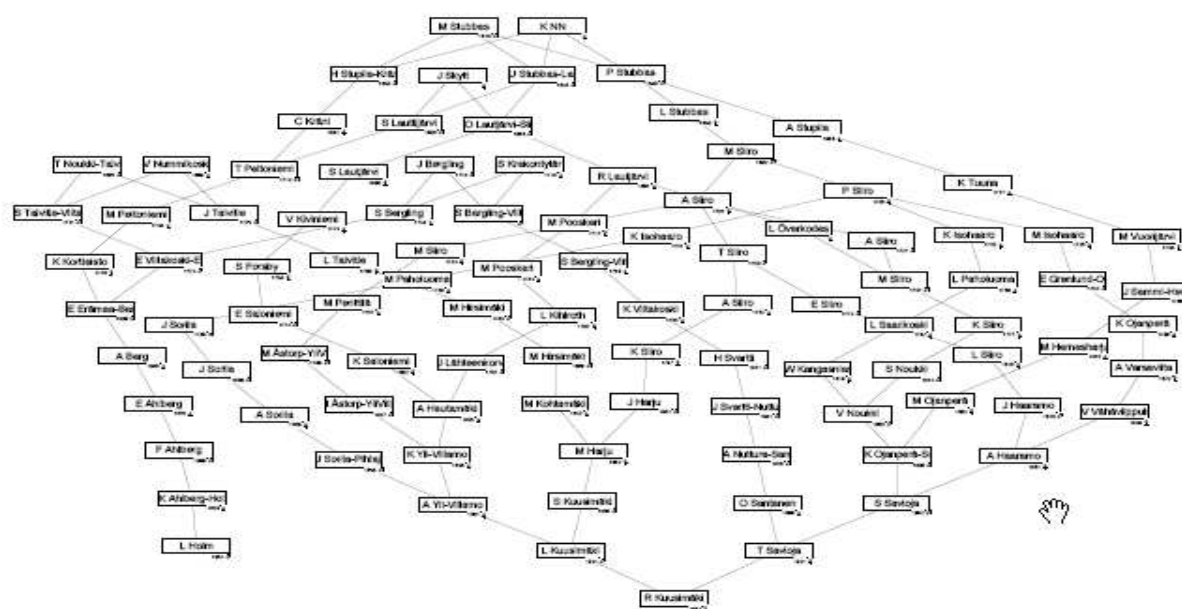
När man har forskat i sin släkt länge och fått ihop både ättlingar till en viss stamförälder samt förfäder till sig själv och många andra förfäder, ställer man sig frågan, är detta ett släktträd eller ett släkt-nätverk?

Så har det också gått för mig, speciellt efter att jag har börjat få klarhet i min mors släkts förfäder.

Det har visat sig att på områden som är klart avgränsade geografiskt, och områden där befolkningen inte flyttat så mycket, så kan man finna att inom ett visst generations span så är det otroligt många som är släkt med varandra.

Om man går tillbaka ungefär 10 till 15 generationer i tiden så är risken att bli släkt med till och med sig själv väldigt stor. Mitt exempel är från Syd-Österbotten, men gäller också Borgåområdet när jag har analyserat uppgifter på släkter i min databas.

På släktträdet här under, som på grund av att det har blivit kraftigt förminskat, för att passa in i denna publikation till en viss del blivit oläsbart vad avser namnen kan man fortfarande se nätverket hur personerna blir släkt med varandra.

Längst ned till vänster finns jag, och längst ned i mitten är min sons mor.

Släkt-nätet visar hur jag och min f.d. fru är släkt med varandra, en sak som vi inte visste 1974 när vi gifte oss, släktskapet har klarnat för mig först under 2005 när jag fått alla nu kända sammanhang ihopknutna till detta nät. Släkt-nätet visar också att min f.d. frus föräldrar var släkt med varandra, även om de inte visste detta. Min son blir släkt med sig själv över 10 gånger, detta via min mor och hans mor, på fars sidan är han inte släkt med sig själv, detta enligt vad jag vet nu.

Världen är liten, Lasse, Lasse liten heter det i sången, med min nuvarande sambo är vi inte släkt, åtminstone inte ännu, men hennes barn och jag är släkt, vi är åttondekusiner, igen via min mor och min sambos barns avlidne fader. Avståndet mellan orterna varifrån min mor är hemma och varifrån min sambo och hennes föräldrar är hemma är 100 km.

Lasse Holm

Aforism:

Slutar du forska när du hittar den första rövaren? Nej, vi har varit handelsmän i generationer.

UTFÄRD TILL STENSBÖLE GÅRD I BORGÅ

Borgånejdens släkt- och bygdeforskare besökte Stensböle gård den 29 augusti 2005, med start (fr. Fredsg.) kl.18.15. Måndagen var regnig o blåsig. Vi var 39 medlemmar som kom ivriga och förväntansfulla vad vi får se på denna anrika gård.

Inne i glasverandan välkomnade vår guide Christian Lindén. Med glimten i ögat berättade han att innanför dörren till hallen har de installerat en apparat som registrerar om vi, efter rundvandringen, har någonting i våra väskor!

Först kom vi in i stora salen där en magnifik kristallkrona i taket väckte beundran. Släkt- och historiska porträtt, tavlors mångfald, så rikligt att tavlor också var upphängda på kakelugnarna, gamla och nyare fotografier. Sannerligen ett kulturarv av stort värde.

Matsalen, arbetsrummet, biblioteket, med flera rum till som var intressanta. Mycket som jag ville titta på, men belysningen var så svag att mycket blev "mörklagt", det var synd.

Vi önskade få en ny utfärd, våren t.ex.!

Det var oerhört intressant att se hur en familj på en stor gård levde bland möbler, porträtterna anknutna till historien. Hade ivrigt väntat få se Mathilda Rotkirch's målningar i hemmiljön. Hennes (vår första kvinnliga målarinna) utställning på Kaplansgården i Borgå var för något år sedan.

I biblioteket skall det finnas en RAR BOK, endast här, omöjlig att upptäcka boken i halvmörker och bakom glasdörrar.

Stensböle gård är inte öppen för allmänheten, bara för forskare och grupper. Efter kontakt med intendenten för SLLS. Stensböle Minnen, riddarhusgenealogen Henrik Degerman, Hfors ordnades ett besök. Henrik Degerman var förhindrad att möta, ställa upp. Vi hade säkert fått höra mycket mera om gårdens historia, om personerna som påverkat och berikat Stensböle under flerehundra år.

Donatorn Gunvor Wallensköld framhöll i donationen år 1989 att man bör ändra så litet som möjligt, inte flytta tavlor, möbler och övriga föremål.

Svårigheter att efterfölja hennes uttryckliga önskan har det varit. Tavlor och möbler har inte samma plats som på gamla fotografier, framhöll intendenten Henrik Degerman i boken "Stensböle i Borgå. En herrgård under 700 år"

Särskilt Anita Nystedt i vår grupp observerade och saknade föremål i salen och i doktors arbetsrum, där var inte som då Gunvor Wallensköld levde. Som doktorinnan berättade och visade bilder och föremål för Anita som flere gånger blev inbjuden till gården och bra kom ihåg hur det sett ut. Nu saknades mattor på golven, en detalj som ger hemtrevnad och värme. På övre våningen var det liten ordning, (sedan kunde de bädda sängarna med lakan och täcken och övriga persedlar!!)

För oss som länge bott, eller flyttat tillbaka till Tarkis, var besöket speciellt intressant. På 50-talet besökte jag gården tillsammans med en mindre grupp utländska gäster. Vår guide var då dr. Edvard Wallenskiöld. Han berättade livfullt om historiska personer som före hans tid gästade gården.

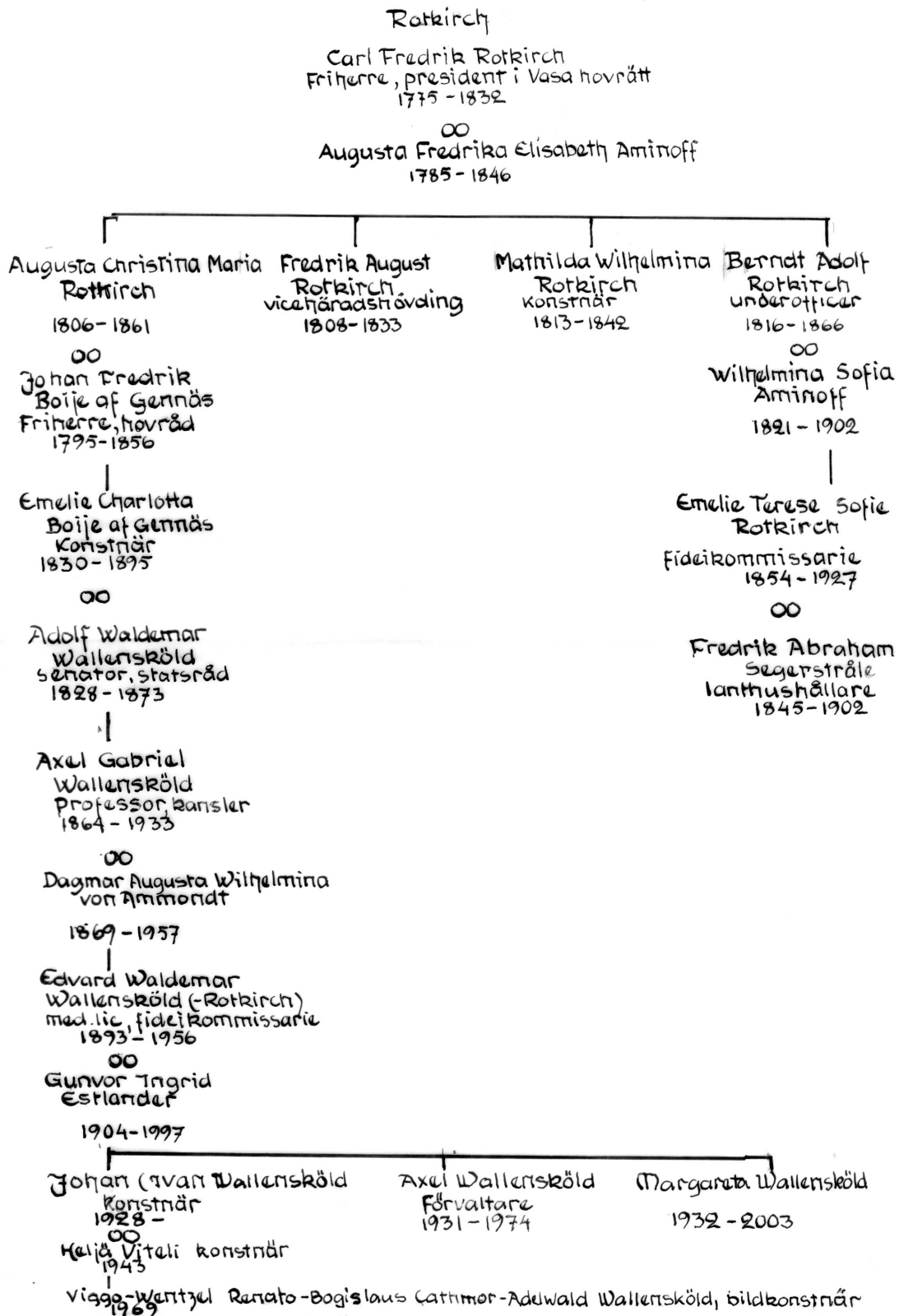
Vi tackade Christian Lindén som tagit hand om oss. När vi bröt upp var vår hälsning: "På återseende Stensböle".

Brita Lindholm

(farfar inspektor på Stensböle
åren 1912-1930)

Anita Nystedt (Nordman)

(barndomshemmet Rotnäs)

Carl Fredrik Rotkirch ättlingar i anslutning till föregående artikel.

(Sammanställning från många olika källor. P.g.a. tidsbrist ej verifierade. I sammanställningen har benämningen **Partner** användts för att beskriva äktenskap/sambo. Lasse Holm)

Generation I

1. **Carl Fredrik Rotkirch**, f. 20.10.1775 Borgå lk, (föräldrar **Wentzel Fredrik Rotkirch & Christina Lagerhjelm**) d. 11.05.1832 Vasa/Vaasa, Friherre, president i Vasa hovrätt.

Partner **Augusta Fredrika Elisabeth Aminoff**, vigda 08.09.1803 Tövsala, f. 08.09.1785 Tövsala, (föräldrar **Berndt Henrik Aminoff & Kristina Sofia Maria von Engelbrecht**) d. 19.06.1846 Åbo.

Barn:

- i. **Johan Venzel Rotkirch**, f. 05.07.1804 Pyttis, d. 08.04.1819 St. Petersburg.
2. ii. **Augusta Maria Kristina Rotkirch** f. 22.03.1806.
- iii. **Fredrik August Rotkirch**, f. 08.02.1808 Pyttis, d. 22.10.1833 Helsingfors, Vicehäradshövding.
3. iv. **Emilia Henrietta Rotkirch** f. 03.01.1810.
- v. **Carl Fabian Rotkirch**, f. 29.11.1811 Åbo, d. 20.08.1812 Åbo.
- vi. **Vilhelmina Matilda Rotkirch**, f. 28.07.1813 Borgå lk, d. 07.03.1842 Åbo, Konstnär.
- vii. **NN Rotkirch**, f. 00.08.1815 Borgå lk, d. 00.08.1815 Borgå lk.
4. viii. **Bernt Adolf Rotkirch** f. 03.11.1816.
- ix. **Carolina Natalia Rotkirch**, f. 23.11.1818 Vasa, d. 21.10.1819 Vasa.
5. x. **Aurora Theresa Rotkirch** f. 13.01.1821.

Generation II

2. **Augusta Maria Kristina Rotkirch**, f. 22.03.1806 Pyttis, d. 24.11.1861 Åbo.

Partner **Johan Fredrik Boije af Gennäs**, vigda 21.01.1826 Vasa, f. 21.06.1795 Tyrvis, (föräldrar **Bengt Axel Boije af Gennäs & Ulrika Christina Taube**) d. 13.06.1856 Åbo.

Barn:

- i. **Augusta Ulrika Sofia Boije af Gennäs**, f. 11.10.1826 Helsingfors, d. 07.10.1880 Åbo.
- ii. **Axel Fredrik Boije af Gennäs**, f. 21.06.1828 Tyrvis, d. 18.03.1903 Le Cannet, Frankrike.

Partner **Eugenie Daschkov**, vigda 16.04.1862, f. 29.12.1842, d. 03.04.1906 Helsingfors.

6. iii. **Emilia Charlotta Boije af Gennäs** f. 03.12.1830.
- iv. **Matilda Lovisa Boije af Gennäs**, f. 03.12.1830 Tyrvis, d. 28.08.1832 Janakkala.

3. **Emilia Henrietta Rotkirch**, f. 03.01.1810 Strömfors, d. 06.12.1841 Helsingfors.

Partner **Robert Axel Hisinger**, vigda 04.10.1835 Åbo, f. 28.03.1805 Helsingfors, (föräldrar **Jakob Vilhelm Hisinger & Augusta Eleonora Lovisa von Kothen**) d. 08.07.1859 Åbo.

Barn:

- i. **Fredrik Vilhelm Hisinger**, f. 28.07.1836 Helsingfors, d. 13.01.1887 Helsingfors.

Partner **Catarina Elisabet Munck af Fulkila**, vigda 23.11.1865 Helsingfors, f. 13.11.1844 Helsingfors, (föräldrar **Knut Emil Robert Munck af Fulkila & Catarina Augusta Charlotta von Born**) d. 20.02.1917 Pojo.

7. ii. **Robert Emil Hisinger** f. 04.03.1838.
- iii. **Gustav Mauritz Hisinger**, f. 07.01.1840 Helsingfors, d. 22.09.1841 Helsingfors.
- iv. **Augusta Matilda Hisinger**, f. 07.01.1841 Helsingfors, d. 06.05.1902 Helsingfors.

4. **Bernt Adolf Rotkirch**, f. 03.11.1816 Borgå lk, d. 30.05.1866 Borgå lk.

Partner **Vilhelmina Sofia Aminoff**, vigda 26.07.1842 Ruovesi, f. 29.03.1821 Tammerfors, (föräldrar **Adolf Aminoff & Fredrika Wilhelmina Austrell**) d. 16.12.1902 Borgå lk.

Barn:

- i. **NN Rotkirch**, f. 09.05.1843 Borgå lk, d. 09.05.1843 Borgå lk.
- ii. **Venzel Leonard Rotkirch**, f. 06.05.1844 Borgå lk, d. 12.05.1855 Heinola.
- iii. **Augusta Vilhelmina Rotkirch**, f. 04.03.1846 Borgå. 18.09.1857 Borgå lk.
- iv. **Fredrik Adolf Rotkirch**, f. 11.12.1847 Borgå lk, d. 04.04.1848 Borgå lk.
- v. **Bernt Fredrik Alexander Rotkirch**, f. 18.06.1849 Borgå lk, d. 05.09.1857 Borgå lk.
- vi. **Carl Axel Reinhold Rotkirch**, f. 22.08.1851 Borgå lk, d. 02.09.1857 Borgå lk.
- vii. **Emelie Terese Sofia Rotkirch**, f. 24.06.1854 Borgå lk, d. 04.06.1927 Borgå lk.

Partner **Fredrik Abraham Segerstråle**, vigda 14.01.1875 Borgå lk, f. 21.03.1845 Pernå, (föräldrar **Claës-Otto Segerstråle & Sofia Kristina Lovisa Ehrnrooth**) d. 04.12.1902 Borgå lk.

5. **Aurora Theresa Rotkirch**, f. 13.01.1821 Vasa, d. 28.04.1859 Helsingfors.

Partner **Gustaf Fredrik Rotkirch**, vigda 15.09.1846 Åbo, f. 26.03.1815 Wichtis, (föräldrar **Anders Gustaf Rotkirch & Eva Fredrika Blåfield**) d. 26.03.1884 Åbo.

Barn:

8. i. **Augusta Fredrika Matilda Rotkirch**, f. 15.08.1847 Åbo.
9. ii. **Gustaf Fredrik Rotkirch** f. 06.09.1848.
10. iii. **Hedvig Emilia Rotkirch** f. 30.09.1851.
- iv. **Augusta Fredrika Therese Rotkirch** f. 22.07.1857.

Generation III

6. **Emilia Charlotta Boije af Gennäs**, f. 03.12.1830 Tyrvis, d. 31.05.1895 Helsingfors.

Partner **Adolf Waldemar Wallensköld**, vigda 11.01.1853 Åbo, f. 30.05.1828 Åbo, (föräldrar **Erik Wallenius-Wallensköld & Viveka Eleonora Lagerborg**) d. 17.03.1873 Helsingfors.

Barn:

11. i. **Sigrid Augusta Vivika Wallensköld**, f. 06.10.1853 Åbo, d. 13.08.1865 St. Petersburg.
- ii. **Erik Johan Wallensköld**, f. 23.11.1858 Åbo, d. 10.01.1863 St. Petersburg.
- iii. **Axel Gabriel Wallenskiöld** f. 10.05.1864.
- iv. **Walborg Eleonora Wallensköld**, f. 06.11.1871 Helsingfors, d. 12.04.1907 Helsingfors.

7. **Robert Emil Hisinger**, f. 04.03.1838 Helsingfors, d. 17.12.1889 Viborg.

Partner **Alexandra Adelaide Thesleff**, vigda 26.04.1876 Viborg, f. 24.01.1845 Viborg, (föräldrar **Alexander Amatus Thesleff & Johanna Maria Helsingius**) d. 17.12.1922 Helsingfors.

- Barn:*
- i. **Robert Johan Hisinger**, f. 09.01.1878 Viborg.
 - ii. **Johanna Emilia Hisinger**, f. 22.02.1882 Viborg, d. 07.07.1910 Viborg.
12. iii. **Fridolf Hisinger** f. 04.12.1885.

8. **Gustaf Fredrik Rotkirch**, f. 06.09.1848 Åbo, d. 30.11.1918 Helsingfors.

Partner **Augusta Helena Forssman**, vigda 08.06.1881 Särkisalo, f. 02.11.1853 Kimito, (föräldrar **Vilhelm Forssman & Carolina Henrika Alexandra Napoleona Adlercreutz**) d. 22.06.1935 Kimito.

- Barn:*
- i. **Helene Rotkirch**, f. 01.07.1883 Helsingfors.

Partner **Georg David Efraim Jacobsson**, vigda 24.06.1911 Kimito, f. 27.06.1872 Helsingfors, d. 15.06.1938 Båstad, Sverige.

- ii. **Einar Rotkirch**, f. 22.11.1883 Helsingfors.

Partner **Kerstin Viola Eleonora Jägerhorn af Spurila**, vigda 05.12.1921 Helsingfors, f. 10.10.1897 Helsingfors, (föräldrar **Carl Georg Jägerhorn af Spurila & Viola Kristina Elisabet Schlüter**).

- iii. **Edith Rotkirch-Skult**, f. 20.10.1885 Helsingfors.

Partner **Edvin Julius Pettersson**, vigda 27.06.1915 Finby, Särkisalo, f. 01.10.1869 Västanfjärd, d. 10.11.1931 Kimito.

- iv. **Hedvig Rotkirch**, f. 08.06.1894 Helsingfors, d. 23.01.1944 Helsingfors.

Partner **Jalmar Gustav Fredrik Nathurst**, vigda 01.07.1935 Kimito, f. 06.03.1862 Ulvsåkraholm, Sverige, d. 17.10.1937 Helsingfors.

9. **Hedvig Emilia Rotkirch**, f. 30.09.1851 Åbo, d. 18.12.1923 Helsingfors.

Partner **Erik Johan Emil Bonsdorff**, vigda 09.08.1873 Åbo, f. 01.07.1838 Helsingfors, (föräldrar **Evert Julius Bonsdorff & Wendla Ottiliana von Willebrand**) d. 09.01.1887 Åbo.

- Barn:*
13. i. **Anna Augusta Bonsdorff** f. 16.05.1874.
 - ii. **Gustaf Evert Bonsdorff**, f. 30.11.1875 Åbo, d. 03.02.1879 Åbo.
 14. iii. **Gunnar Emil Bonsdorff** f. 16.03.1877.
 - iv. **Elsa Rosina Bonsdorff**, f. 10.11.1883 Åbo.

10. **Augusta Fredrika Therese Rotkirch**, f. 22.07.1857 Helsingfors, d. 19.10.1881 Åbo.

Partner **Erik Ossian Bergbom-Wuorenheimo**, vigda 09.04.1877 Åbo, f. 03.12.1845 Viborg, d. 13.06.1917 Helsingfors.

- Barn:*
- i. **Augustina Terese Bergbom-Wuorenheimo**, f. 17.05.1878 Helsingfors.
 15. ii. **Gustaf Erik Bergbom-Wuorenheimo** f. 06.05.1881.

Generation IV

11. **Axel Gabriel Wallenskiöld**, f. 10.05.1864 St. Petersburg, d. 23.03.1933 Helsingfors.

Partner **Dagmar Augusta Wilhelmina von Ammond**, f. 25.02.1869 St. Petersburg, (föräldrar **Edvard Reinhold von Ammond & Olga Vivica Ramsay**).

- Barn:*
- i. **Sigrid Olga Emilia Wallensköld**, f. 08.04.1890 Helsingfors.

Partner **Rolf Edvard Öhman**, vigda 25.08.1911 Borgå lk, f. 03.05.1885 Helsingfors, (föräldrar **Elias Öhman & Anna von Fieandt**) d. 19.03.1938 Helsingfors.
 16. ii. **Dagmar Vivika Wallenskiöld** f. 24.11.1891.
 17. iii. **Edvard Waldemar Wallenskiöld-Rotkirch** f. 08.03.1893.
 - iv. **Erik Axel Fredrik Wallenskiöld**, f. 09.06.1900 Hausjärvi, d. 18.05.1906 Helsingfors.
 - v. **Margaretha Constance Maria Wallenskiöld**, f. 01.07.1905 Helsingfors.

Partner **Donald Aage Cable**, vigda 19.07.1930 Helsingfors, f. 22.07.1903 Helsingfors.
 - vi. **Dagmar Valborg Eleonora Wallenskiöld**, f. 01.07.1905 Helsingfors.

Partner **Kurt Erik Lindeman**, vigda 10.03.1930 Helsingfors, f. 25.08.1902 Helsingfors.
12. **Fridolf Hisinger**, f. 04.12.1885 Viborg, d. 08.05.1941 Helsingfors.

Partner **Hedvig Aminoff**, vigda 15.05.1909 Viborg, f. 06.02.1885 Viborg, (föräldrar **Adolf Peter Johannes Aminoff & Annie Maximiliana Adlercreutz**) d. 29.11.1952 Åbo.
- Barn:*
- i. **Robert Adolf Hisinger**, f. 29.09.1922 Helsingfors, d. 17.05.1942 Syväri.
13. **Anna Augusta Bonsdorff**, f. 16.05.1874 Åbo.

Partner **Gabriel Palander**, vigda 15.10.1896, f. 16.07.1869 Mynämäki, (föräldrar **Lars Gabriel Gideon Palander & Natalia Mitkoff**).
- Barn:*
- i. **Karin Palander**, f. 1897.
 - ii. **Kurt Gabriel Palander**, f. 23.06.1902.
 - iii. **Sven Erik Gideon Palander**, f. 29.11.1905 Jyväskylä.
14. **Gunnar Emil Bonsdorff**, f. 16.03.1877 Åbo.

Partner **Sigrid Linnea Rose Marie Bergqvist**, vigda 12.12.1908, f. 20.07.1890, (föräldrar **Johan Bergqvist & Elida Koskelin**).
- Barn:*
- i. **Erik Johan Emil Bonsdorff**, f. 01.05.1910.
15. **Gustaf Erik Bergbom-Wuorenheimo**, f. 06.05.1881 Tammerfors, d. 11.06.1936 Helsingfors.

Partner **Tyyni Edla Danska**, vigda 07.06.1908 Fredrikshamn, f. 20.11.1882 Kymi, (föräldrar **Edvard Danska & Edla Maria Hjelm**).
- Barn:*
- i. **Yrjö Erkki Uolevi Vuorenheimo**, f. 07.04.1909 Helsingfors.

Partner **Sylvi Onerva Lehtinen**, vigda 16.05.1937 Helsingfors, f. 01.03.1909 Kotka, (föräldrar **Johan Verner Lehtinen & Ida Irene Westerlund**).

- ii. **Irja Kaarina Vuorenheimo**, f. 04.07.1911 Kotka.

Partner **Karl Gunnar Selén**, vigda 20.04.1935 Helsingfors, f. 18.04.1905 Helsingfors.

Generation V

16. **Dagmar Vivika Wallenskiöld**, f. 24.11.1891 Helsingfors, d. 05.04.1943.

Partner **Jarl Lagerblad**, vigda 27.09.1912 Helsingfors, f. 17.04.1884 Helsingfors, (föräldrar **Gustav Elis Lagerblad & Jenny Augusta Granholm**) d. 09.11.1936 Åbo.

Barn:

- i. **Valborg Margareta Lagerblad**, f. 09.09.1913 Tammerfors, d. 18.11.2000 Svängsta, Skåne, Sverige.
18. ii. **Jarl Erik Lagerblad** f. 27.09.1916.
19. iii. **Gustav Gösta Henrik Lagerblad** f. 22.06.1922.

17. **Edvard Waldemar Wallenskiöld-Rotkirch**, f. 08.03.1893 Helsingfors, d. 27.02.1956 Borgå.

Partner **Gunvor Ingrid Estlander**, vigda 04.01.1928, f. 07.04.1904 Helsingfors, (föräldrar **Axel Gustaf Estlander & Hildur Ingrid Qvarnström**) d. 12.03.1997.

Barn:

20. i. **Johan Ivan Wallensköld** f. 1928.
ii. **Axel Wallensköld**, f. 1931, d. 1974, Förvaltare.
iii. **Margareta Wallensköld**, f. 1932, d. 2003.

Generation VI

18. **Jarl Erik Lagerblad**, f. 27.09.1916 Tammerfors.

Partner **Brita Margareta Heinrichs**, vigda 18.08.1940 Helsingfors, f. 25.06.1919 Helsingfors, d. 30.12.2004 Helsingfors.

Barn:

21. i. **Berit Marianne Lagerblad** f. 20.03.1941.
ii. **Kerstin Vivianna Lagerblad**, f. 06.05.1944 Mariehamn.

19. **Gustav Gösta Henrik Lagerblad**, f. 22.06.1922 Helsingfors, d. 27.07.2000 Malmö, Sverige.

Partner **Elsa Margareta Lovén**, f. 08.07.1919 Malmö, Sverige.

Barn:

- i. **Jarl Christian Lagerblad**, f. 16.08.1947.
ii. **Björn Gustav Lagerblad**, f. 15.05.1949.
iii. **Viveka Elisabet Lagerblad**, f. 15.07.1957.

20. **Johan Ivan Wallensköld**, f. 1928, Konstnär.

Partner **Heljä Viteli**, f. 1943, Konstnär.

Barn:

- i. **Viggo-Ventzel Renato-Bogislaus Cathmor-AdelWald Wallensköld**, Bildkonstnär.

Generation VII

21. **Berit Marianne Lagerblad**, f. 20.03.1941 Helsingfors.

Partner **Kai Saanila**.

Barn:

22. i. **Stefan Saanila**.

Generation VIII

22. **Stefan Saanila**.

Partner **Jutta Saanila**.

Barn:

i. **Katja Sisko Marianne Saanila**, f. 03.06.2001 Helsingfors.

ii. **Magnus Armas Risto Saanila**, f. 21.09.2004 Helsingfors.

JOHAN AGAPETUS TÖRNGREN 1772-1859 EN LÄKARE AV GUDS NÅDE

Johan Agapetus Törngren såg för första gången dagens ljus i ett mycket fattigt krigarhem i Borgå socken den 17 augusti 1772. Hans fader var underofficeren vid Nylands anrika infanteriregemente, Jakob Johan Törngren och modern Beata Kristina Malin.

Den unge Johan Agapetus fick sina första läkarefarenheter redan som 17-årig skolgosse. Han kom då att fungera som fältläkarassistent vid det svenska militärsjukhuset i Borgå stad 1789-90. Sjukhuset verkade i gymnasiet invid Kyrktorget.

Konsistoriet motsatte sig på det skarpaste att överlåta huset till militärsjukhus. Men till slut år 1789 bestämde konungen, Gustav III, som under kriget tidvis bodde långa tider vid Stora-Ågatan i Borgå, att huset skulle upplåtas åt militären – och så blev det.

Fordringarna på en kirurg var inte stora. Av de dåtida kirurgerna krävdes inga som helst teoretiska kunskaper i yrket, så att på basen av den lilla praktik Törngren erhölet under krigsåren i Borgå, befordrades han till att fungera som kompanifältskär i Tavastehus regemente under åren 1791-95. Och efter att ha förrättat sin studentexamen 1796 utnämndes han till bataljonsfältskär vid Åbo läns regemente.

Sina akademiska studier påbörjade Törngren vid 24-års ålder och han gjorde det med sådan frenesi, att han blev filosofiekandidat 1798 och medicinekandidat 1799. Och efter att ha studerat vid Serafimerlasarettet och barnbördshuset i Stockholm åren 1799-1800, blev han sistnämnda år medicinlicensiat. År 1802 promoverades han i Åbo till medicinedoktor. Följande år kompletterade han ytterligare sina studier i rikshuvudstaden Stockholm, där han promoverades till magister i kirurgi.

Blir tilldelad många tjänster och poster

Törngren kom under sitt långa liv, under sin studietid och speciellt efter studierna att handha ett antal olika läkartjänster. Han var bataljonsfältskär i Åbo läns regemente åren 1796-98, i Björneborgs regemnte 1798-1805, samt i Nylands dragonregemente som regementsläkare 1805-09. Han förblev kvar i Åbo vid krigsutbrottet 1808. Han var Åbo stads- och lasarettkirurg 1800-1811, Åbo Akademis läkarvetenskapsassistent och anatomiprosektor 1802-16. Hushållssällskapet i Finland avlönade honom som något man kan kalla för "landets universiella vaccinatör" – och samtidigt förvaltade han det i Åbo belägna vaccinlagret 1804-11. Åbo stads läkare åren 1811-16 och till slut Åbo Akademis kirurg och professor i förlossningskonst. Som professor tillhörande den medicinska fakulteten var Törngren självskrivet medlem i Collegium Medicum, medicinalstyrelsens högsta ledning. Som till tjänsteåren äldsta professorn, så blev han dess ordförande 1826.

Stora svårigheter framkom vid styrelsens möten, när till och med den minsta sak skulle behandlas av den månghövdade styrelsen. Det visade sig nödvändigt att grunda en helt ny instans, något som kunde kallas medicinalväsendet och en överdirektörstjänst. Överdirektören skulle tjäna som organets ordförande och samtidigt helt självständigt handha mindre saker angående ekonomi och administration. Man beslöt grunda ovannämnda tjänst 1827 och 1829 valdes Törngren till tjänstförrättande ordförande. Han beordrades samtidigt göra upp ett förslag till stadgar att fungera som rättesnöre för instansen. Efter av Törngren uppgjorda förslag beslöt man 1830 utge en förordning angående läkartjänstens överstyrelse och dess tjänstemäns arbetsuppgifter. Men på våren 1833 ansåg Törngren att han tjänat färdigt, så han avsåg sig sin professorsvakans och några månader senare lämnade han också sin tjänst som överdirektör.

Hederstitlarna haglar

Under sitt långa och innehållsrika liv fick Törngren mottaga många hedersbetygelser. Han förlänades professorstiteln 1812. Följande år blev han utländsk medlem i Sveriges läkarsällskap, samt adlades 1826.

Han ombads fungera som promotor vid medicinedoktorernas festliga promotion 1832, tilldelades senare den mera sällsynta hederstiteln arkiater 1833. Och vid Åbo Akademis 200-års jubileum 1840 blev han hedersdoktor. När Törngren som 40-åring blev professor, hade han som läkare ett mycket ansett namn. Och på basen av hans kända och bevisade kunnighet, både på den akademiska lärdomsstolen, samt som lyckad och erfaren läkare, kirurg och förlossare, av akademins konsistorium blivit rekommenderad titeln.

Som människa gillade och uppskattade han det praktiska i läkaryrket. Där man utträttade någonting av värde, där var han med. Däremot tog han inte nämnvärt del i akademins fester. Något författarskap hade han inte tid med, men några mindre alster från kirurgins område kom han att publicera, samt några angående vaccineringen som han var mycket intresserad av.

Ekonomiskt en mäktig man

Den från början så gott som medellösa gossen arbetade upp sig ekonomiskt, så att han blev ägare till bl.a. Laukko stora historiska gods i Vesilax socken, med därtill hörande vida odlingar och stora skogar. Här tillbringade han till en början somrarna, men under senare år bodde han här med sin familj året om. Han upprätthöll ett gästfritt hov där hans otaliga vänner och goda bekanta gärna samlades både under kalla vintrar och varma somrar.

Här verkade också Elias Lönnroth som informator för gårdens barn under sommar-månaderna 1824-27. Senare tillbringade han långa perioder på gården under åren 1828-48 – hopräknat blev det många år. Men här stannade också många andra under längre tider.

Borgåbördiga Johan Agapetus Törngren var sedan 1810 gift med Eva Agata Helsingberg, dotter till prosten Johan Helsingberg och hans hustru Eva Margareta Idman (död 1848). Artikelns huvud-person, Törngren själv skattade åt förgängelsen på Laukko gård i Vesilax socken den 17 maj 1859, i det närmaste 87 år gammal.

Unto Junkkila

Släkt tabell.

*(Sammanställning från många olika källor. P.g.a. tidsbrist ej verifierade. I sammanställningen har benämningen **Partner** användts för att beskriva äktenskap/sambo. Lasse Holm)*

Generation I

1. **Johan Agapetus Törngren**, f. 17.08.1772 Borgå lk, (föräldrar **Johan Jakob Törngren & Beata Christina Malin**) d. 17.05.1859 Vesilax.

Partner **Eva Agatha Helsingberg**, vigda 24.06.1810 Letala, f. 17.04.1782 Letala, (föräldrar **Johan Helsingberg & Eva Margaretha Idman**) d. 08.05.1849 Vesilax.

Barn:

2. i. **Adolph Törngren** f. 27.04.1824.

Generation II

2. **Adolph Törngren**, f. 27.04.1824 Åbo, d. 03.03.1895 Tammerfors, Häradshövding.
Grundade Linnespinneriet i Tammerfors, Tammerfors Klädesfabrik Ab, Tammerfors Takfiltfabriks Ab. Notsjö Glasfabrik, Helsingfors Skeppsvarv och Stockmann.

Partner **Sophie Charlotta Idestam**, vigda 09.09.1849 Tyrvis, f. 17.04.1830 Helsingfors,
(föräldrar **Gustaf Idestam & Anna Sophia Trapp**) d. 06.10.1913 Helsingfors.

- *Sophie Charlotta Idestam var syster till **Knut Fredrik Idestam** som grundade Nokia Ab*

Barn:

- i. **Anna Törngren**, f. 09.12.1850 Vesilax, d. 15.09.1853 Vesilax, begravd i Tottijärvi.
- ii. **Adolf Törngren**, f. 06.07.1852 Vesilax, d. 17.10.1853 Vesilax, begravd i Tottijärvi.
- iii. **Charlotta Törngren**, f. 31.05.1854 Vesilax, d. 28.10.1927 Sibbo.

Partner **Fredrik Carl Runeberg**, vigda 01.08.1878 Birkkala, f. 07.10.1850 Borgå, (föräldrar **Johan Ludvig Runeberg & Fredrika Charlotta Tengström**) d. 26.06.1884 Sverige.

- iv. **Elina Törngren**, f. 26.05.1857 Vesilax, d. 11.06.1926 Helsingfors.
- v. **Johanna Törngren**, f. 23.02.1859 Tammerfors, d. 05.10.1900 Helsingfors.

Partner **August Benjamin af Schultén**, vigda 26.09.1883 Birkkala, f. 19.12.1856 Viborg, (föräldrar **Otto Reinhold af Schultén & Anna Carolina Törnqvist**) d. 29.09.1915 Paris, Frankrike, begravd i Helsingfors.

- vi. **Johan Adolf Törngren**, f. 29.10.1860, d. 1922 Helsingfors.

Partner (1) **Anna Alberta Nykopp**, vigda 04.05.1887, skilda 11.01.1894, f. 05.12.1863, (föräldrar **Albert Verner Nykopp & Anna Sofia Idestam**) d. 09.02.1940 Stockholm, Sverige.

Partner (2) **Maria Linder**, vigda 17.06.1894 Nurmijärvi, f. 18.08.1863 Nurmijärvi, (föräldrar **Constantin Linder & Maria Mussin-Puschkin**) d. 21.08.1900 Helsingfors.

Partner (3) **Ida Ottonie Ljungqvist**, vigda 01.10.1913 Helsingfors, f. 04.11.1876 Munksjö, Sverige, (föräldrar **Cnut Otto Ljungqvist & Ida Tenger**) d. 25.05.1922 Helsingfors.

- vii. **Carl Valdemar Törngren**, f. 16.04.1864 Tammerfors, d. 04.10.1929 Helsingfors.
- viii. **Nils Gustaf Arvid Törngren**, f. 06.02.1867 Vesilax, d. 17.10.1926 Manila, Filipinerna.

Partner **Cipriana Avila Arroyo**, vigda 1916, f. 12.10.1880, d. 31.07.1984.

- ix. **Anna Sofia Törngren**, f. 22.09.1870 Helsingfors, d. 01.07.1953 Helsingfors.

Partner **Emil Ivar Grönvik**, vigda 21.12.1895 Tammerfors, f. 21.06.1844 Åbo, (föräldrar **Lorentz Conrad Grönvik & Carolina Lovisa Wallenius**) d. 05.05.1918 Helsingfors.

Alfabetrim

Ankarviken och Hemlandsudden,
för irrande sjömän som kojen och kudden.

Bengtsby är Emsalös huvudby.
Min längtan till Bengtsby är alltid ny.

Carlsson skrives här ute med K.
För skärgårdsbor är det bättre så.

Dyviken förr ägts av torpare blott.
Nu kantas dess stränder av villor och slott.

Emsalö har telefon längesedan
och vägen är bra, men färjan – i nedan.

Emsalö by ägdes fordom av adeln;
nu sitta där vanliga män uti sadeln.

Förr funnos gummor som Piparviks-Mina,
Bånviks-Fia och Skäggi-Karolina.

Gästar man nu där, man ser om varandra
kaptenskor, spektorskor och fröknar vandra.

Henrikssons Janne, Midgårdsman,
och tomtens donator. – Leve han!

Ivar på Fadders, expert uti skogen,
sköter sitt jordbruk och tröskar på logen.

Johanssons Wille, med båtbyggeri –
exempel för den som vill hugga i!

Kallvikens simstrand och soliga berg
giva åt kroppen styrka och färg.

Lillstugan heter nu Rosengård –
ett exempel bland många på hemmets vård.

Midgård är Emsalös medelpunkt –
På det kan du slå dig i backen lugnt.

Nystu' och Nederstu', Nygrann' med flera,
är exempel på namn som hos oss florera.

Orrby har kärlek till Emsalö väckt
hos tre generationer av rimsmidar'ns släkt.

Praktiska människor och praktiskt land –
pratsjukan vill ock framträda ibland.

Qvirinus han byggde en villa med torn –
åt grannen det gav i sidan ett horn.

Rimmen smiddes av sommargäst,
som i femti' år prövat Emsalö bäst.

Sjömän har Emsalö fostrat så många,
såväl för segel och motor som ånga.

Trolldom här fanns båd' på land och i sjö
och än flyger spökflygar'n över vår ö.

Utviks-Adam steg här i land
med trenne skutt ifrån Estlands strand.

Västersidan med västvindars sång,
glittrande fjärdar vid solnedgång.

Warlax är mäktiga bönders by,
där snart skall resas en kyrka i sky.

X obekant storhet är på vår ö.
Har ej flyttat hit, eller är kanske dö'.

Yngve, magistern, har plockat fram
melodier och danser av Emsalö-stam.

Z.T.:s släkt är här representerad
och uppå Havsudden väl installerad.

Ådahl och Grefberg för tornet vi prisa,
för tornet har lutning som det uti Pisa.

Är icke texten redan för lång,
så följer här kronan uppå min sång:

Ölandets flickor, raska och rara,
med Borgå-tippor kan jämföras bara.
Och summan av sången av sommargäst
är Emsalö bra, ja, Emsalö bäst!

Skolmannen Gunnar Lindblad var, som framgår av dikten, i decennier sommargäst i Orrby på Emsalö. Av barnen, dottern Ingunn gift Grönstrand, sonen Geir och dottern Pian gift Hackman, kom den sistnämnda att också som vuxen tillbringa många somrar på orten.

Alfabetrim är en diktform som blev vanlig under 1800-talet och som bibehöll sin popularitet länge. Så sent som på 1960-talet återgavs till exempel ett sådant alster i Emsalö allmogeförenings handskrivna tidning *Unga skärgårdstankar*, och den började ungefär med orden *Alfabetrim är en bokstavslek med gamla anor, av mången kanske okänd som fått andra vanor*. Och okänd är den troligen i dag för en yngre generation.

Man kan filosofera om hur ändamålsenlig denna låsta versform är, vilka möjligheter och vilka begränsningar den innebär för skribenten.

Möjligheterna skulle väl snarast bestå i att man får chansen att ta upp någon udda företeelse som kanske inte annars på ett naturligt sätt skulle passa in. Som vi ser av Lindblads alster är man inte heller slaviskt bunden till formen utan kan variera där man tycker det behövs; bokstaven E som i Emsalö har ju hedrats med två strofer, och även avslutningsversen har dubblerats.

Begränsningarna skulle å andra sidan kunna vara att "svåra" bokstäver kan komma att bestå med krystade texter – alla hade säkert inte samma tur som Lindblad att ord på både Q och Z mödolöst kunde anknytas till ämnet. Endast X förefaller här ha berett skalden vissa svårigheter.

Emsalörimmet torde närmast ha lokalt intresse, men jag har ändå dristat mig att kåsera en smula kring några av verserna.

I **första strofen** nämns ett par naturnamn som märkligt nog inte förefaller vara helt vanliga längs vår kust. Både *Ankarviken* och *Hemlandsudden* ligger intill varandra vid Emsalös östra sida i Bengtsby – det avlånga ölandets alla fyra byar har faktiskt stränder både i öster och väster. Under tidigare sekler var faret öster om Emsalö till Haikofjärden och Borgå livligt trafikerat av handelsfartyg, varför man kan tänka sig att hemvändande sjöfarare med Emsalö som hemort kastade långtansfulla blickar mot Hemlandsudden när skeppet efter en lång seglats gjorde sig redo att från Äggskärsfjärden kryssa in genom Svartholmsundet till Bengtsbyfjärden. Och på utgående fann segelfartygen en skyddad väntplats i Ankarviken ifall sydvästen var för hård för att man riskfritt skulle kunna bege sig ut i rum sjö.

Emsalö har telefon längesedan konstaterar rimsmeden nog så riktigt – ölandet torde ha fått sin första telefon redan omkring 1890 då ryska militären drog en linje över ön till Varlax udd. Några år senare fanns här två apparater, en hos doktor K. O. Helin på Essvik gård i norra ändan av ön och en annan hos skeppstimmermannen Anders Gustaf Lindberg i Edesviken i söder.

Färjförbindelsen med fastlandet var däremot på 30-talet ännu en önskedröm. Det hade gjorts ansatser att få i gång färjtrafik redan på 20-talet, men planerna blev förverkligade först 1951.

Piparviks-Mina, *Bånviks-Fia* och *Skäggi-Karolina* var väl alla original på sitt sätt – som ju de flesta var förr...

Om Piparviks-Mina, Vilhelmina Lindberg, kan förtäljas att hon och systemen Maria Lovisa Sjöblom sjöng ett antal äldre visor som tecknades upp för Brage av bland andra Yngvar Heikel (senare i dikten omnämnd som Yngve, *magistern*). En sentida ättling – brorsons sonson – har för övrigt denna Piparviks-Mina i kompositören Magnus Lindberg vars nyaste verk *Sculpture* uruppfördes av Los Angeles filharmoniker i den nya Walt Disney-hallen i oktober 2005.

Bånviks-Fia var av estnisk härstamning som så många på vår ö. Hon bodde i en liten stuga vid Bengtsbys östra strand, där hon säkert inte alltid hade det så lätt att klara livhanken sedan hon blivit änka.

Skäggi-Karolina (i kyrkboken Carolina Sophia) Fagerblom kom tillsammans med sin bror Johannes från Kajholmen i Sibbo och bosatte sig i Handskviken i Varlax någon kilometer söder om Bånviken. Johannes var gift med Lotta (Maria Charlotta) Fagerström från Pörtö.

Om de två sistnämnda kunde en anekdot bevaras för eftervärlden:

Det hände sig en morgon på 1910-talet att min farfar Karl och far Holger Rosenström i tät dimma kom roende hemåt från turbåtsbryggan i Barnviken (Bånviken) och vilade på årorna då de passerade Handskviken. Dimman var tät och stranden syntes inte, men roddarna hörde att Fagerbloms redde fiskbragderna. De hälsade godmorgon och Fagerblom besvarade hälsningen.

- *Håkkå är e?* hörde roddarna att Lotta viskande frågade sin man. Så skärflicka hon var tänkte hon inte på att till och med viskningar hörs långt i dimma.
- *He e Hamkils Kalle å Holger, ska vi bed dām op kaffi?* viskade Hannes tillbaka.
- *Nå alt ana änn!*, sa Lotta.

Svaret, som kom ur hjärtat, blev sedan ett talesätt i vår familj och har levat kvar intill denna dag.

Johan (Janne) Henriksson, bonde på Övre Hommas (Storstus i dagligt tal) i Bengtsby var en självlärd och mycket skicklig byggmästare som bland annat både gjorde ritningarna till föreningslokalen Midgård och ledde arbetet när huset uppfördes 1912–13.

Bokstaven L representeras av torpet Lillstus i Bengtsby som Lindblad gett formen Lillstugan. Vill man göra en småkritisk utveckling kunde man med utgångspunkt i L-strofen ventilera en företeelse som min far ansåg vara en onödig banalisering av gamla – ofta urgamla – genuina namn. Han brukade som avskräckande exempel ta lektor Berndt Nybergs tilltag att kristna sin kring förförre sekelskiftet inköpta Utholmen på Emsalös sydvästsida till *Havsudden*. Andra exempel han suckade över var sådana som *Soludden* för Skallharpon i Orrby och *Lövstrand* för Simpgropen i Bengtsby.

Och när Lillstus i Bengtsby utbröts till självständig lägenhet gavs det alltså namnet *Rosengård* – i tidens anda, och vackert, det måste medges. Och minst lika vackert och än mer klingande var ägarinnorna Hulda och Elin Erikssons nyantagna namn Hulda och *Ella Edelborg*.

Qvirinus under bokstaven Q kunde vara ett kapitel för sig, men några ord må räcka. Genom att den släkt Strömsten som han tillhörde är utdöd sedan mer än femtio år kan väl återgivandet av några mindre smickrande omständigheter knappast längre skada någon.

Det förhöll sig så att tulluppsyningsman Strömsten på Pörtö hade köpt ett mindre hemman i Bengtsby. Familjen hade sex barn av vilka alla var minst sagt originella; några därtill gemena och elaka till lynnet. Sonen Alexander Qvirinus, kallad *Bosi*, byggde sig ett eget hus, vilket han försåg med ett åttkantigt torn i två våningar, en lite udda åtgärd på den tiden. Men grannens horn i sidan som omnämns i dikten kom sig nog inte av tornet utan av allt jäkelskap som Qvirinus och hans syskon ställde till med i byn. Som ett makabert belägg på hur illa omtyckta av byborna i synnerhet Bosi var kan nämnas att det var taktäckningstalko på en ria i byn när budet kom att Bosi hade dött. Då hurrade alla på taket, enligt samtida vittnesmål.

Varlax, enligt äldre stavning Warlax, skulle enligt planer som fanns redan på 30-talet bli platsen för ett kapell. Så blev det också, drygt 20 år efter att Lindblads skaldestycke såg dagens ljus, men någon "kyrka som restes i sky" blev det inte, utan ett av Finlands lägsta – och kanske vackraste! – kapell.

Bokstaven Z kan ju bereda svårigheter i sammanhang som detta. Här blev Lindblad hjälpt av att sagofarbrorn genom sin svärson – tidigare nämnde Berndt Nyberg – fått anknytning till orten. I förlängningen ledde detta alltså till att Lindblad klarade blindskäret galant. För övrigt hade Nyberg försett den största av byggnaderna på sitt Havsudden med ett torn, som knappast ändå kom att vara modell för det qvirinuska tornet i grannbyn.

Ytterligare ett torn omtalas under bokstaven Å. Här är det frågan om frivilliga brandkårens sprutlider med tillhörande slangtorkningstorn som uppfördes på centrala Bengtsbys högsta ställe av timmermännen Oskar Ådahl och Emil Grefberg. Hur det nu kom sig fick tornet en mindre lutning, knappt märkbar för ögat men fullt tillräcklig för att folkhumorn skulle ha något att gotta sig åt, vilket rimsmeden naturligt nog tog fasta på.

Bertel Rosenström

Foto: Bertel Rosenström

Det gamla lutande brandtornet står kvar nära den nya branddepån i Bengtsby, men lutningen har varken blivit större eller mindre med åren.

Albert Edelfelts rötter i östnyländsk allmoge

"Albert Edelfelt var en bildad världsman som var hemmastadd i fina societetskretsar i utlandet, men han var samtidigt folklig. Han kände stark samhörighet med allmogen i Borgåbygden, satt gärna och språkade med torpare och statkarlar, fiskare och sjömän i Haikotrakten. Han kände dem alla och intresserade sig för deras angelägenheter och glömde inte att hans morfar, köpmannen Gustaf Brandt, var son till en torpare i Renum."

Ungefär så här uttryckte sig Göran Selén bland annat då han som sakkunnig berättare redogjorde för Albert Edelfelts liv vid den minnesfest som hösten 2005 hölls i Grandsalen i Borgå. Den storslagna festen, jämte den konstutställning och filmförvisning som allmänheten kunde ta del av under några dagar, blev en välförtjänt hyllning till Albert Edelfelt – Borgåpojken som kom att bli en så stor konstnär.

Det är utgående från släktrotterna i Renum som den här skildringen skall handla. Göran Seléns omnämnande om Edelfelts anor på mödernet i den östnyländska allmogen gav undertecknad inspiration till ett närmare studium. En hel del uppgifter i ämnet hade jag redan eftersom släktrotterna är gemensamma, undertecknads morfors farmors mor och Edelfelts morfars mor var nämligen syskon.

Albert Edelfelts morfars far, Anders Brandt, född 1771, var soldat. Varifrån han kom finns det ingen anteckning om i kyrkböckerna. Han bara dyker upp på Ollas i Renum år 1790, antecknad som reservsoldat, eller s.k. vargeringskarl, men inte med namnet Brandt utan som Anders Lind. Soldatnamnet Brandt fick han år 1800 då han vid den nyländska infanteribrigadens generalmönstring den 30 juni blev insatt som ordinarie soldat för livkompaniets rot N:o 104. Han efterträdde som "Rotens Approberade Reserf" den redan 54-årige Eric Kock. Soldat Kock hade sitt soldattorp på Kockas i Haraldsnäs (Sannäs), men Anders Brandt kom att stanna kvar på Ollas i Renum, förmodligen bosatt i en torpstuga på hemmanets mark. En liten uppgift om soldat Brandts signalement ger mönsterrullan besked om, nämligen hans längd. Han uppges vara 5 fot och 7 tum lång, d.v.s. knappt 170 centimeter.

Anders hade i november 1792 gift sig med pigan Hedvig Matsdotter. Hennes liv och äktenskap kom emellertid att bli kort. Hon dog i samband med att parets första barn föddes den 30 mars 1795, endast 26 år gammal. Någon anteckning om barnet finns inte så det gick tydligen samma grymma öde till mötes som modern.

103	Person	Anders Ren	Renum	36. 10. 1800	5. 10. Gift
<i>begjort Ordnings för Sammenhed i Krigstjeneste</i>					
<i>Eric Kock, erholdt affhed vid General Mönst.</i>					
<i>den 30 Junii 1800. och i Stället dannede dag</i>					
<i>i Renum på Ollas Approberade Reserf</i>					
104	Person	Anders Brandt	Renum	31. 1. 1800	7. Gift

Så här upptas de två i Renum bosatta soldaterna Anders Ren och Anders Brandt i generalmönsterrullan för det nyländska infanteriregementes livkompani av den 25 juni 1804. Här noteras att soldat N:o 104 Brandt som "Rotens Approberade Reserv" blev insatt i avskedade Eric Kocks ställe vid mönstringen den 30 juni 1800. Kock hade sitt soldattorp i Haraldsnäs (Sannäs), men Brandt fortsatte att bo kvar på Ollas i Renum. Det framgår även att Anders Brandt är 31 år gammal (bör vara 32 år), har fyra tjänsteår bakom sig som ordinarie soldat och att han är 5 fot och 7 tum lång.

Redan samma år, mellan jul och nyår, gifte Anders om sig med Lena Henriksdotter, född 1768. Hon var bonddotter från Sparvas i Seitlax. Ett år senare fick de en dotter som döptes till Lena. I januari 1799 föddes en dotter till, Hedvig, men henne tog "kopporna" som ettåring.

Den 19 november 1800 föddes sonen Gustaf, som längre fram i livet kom att bli köpman i Borgå och far till dottern Alexandra – Albert Edelfelts mor. Ytterligare tre barn såg dagens ljus i det lilla soldattorpet i Renum, nämligen Johan våren 1803, Anders Wilhelm våren 1805 och Hedda Sofia hösten 1807.

Ut i 1808–09 års krig

Under fredstid skötte Anders Brandt sitt torp. Emellanåt bar det av till generalmönstringar, där manskap och materiel noggrant inspekterades och granskades. Det gällde att ha paraduniformen putsad och metallknapparna blankade. Vid de s.k. kyrkoparaderna i samband med gudstjänsten på söndagarna samlades socknens krigare till övning och inspektion. Någon av befälspersonerna på orten kontrollerade att alla var på plats.

I februari 1808 angrep ryska trupper Sverige/Finland och soldat N:o 104 Brandt blev tvungen att dra ut i krig. För honom tog emellertid kriget slut redan samma höst. I samband med de svåra striderna i Karstula (i mellersta Finland) den 21 augusti, blev Anders Brandt "blesserad" och kom att bli efter den egna, retirerande armén. Så allvarliga var hans skador knappast eftersom det inte finns anteckningar om några lyten i kyrkböckerna. De upplyser i alla fall: "har pension 10 rub. Silfver".

Efter sin krigstjänstgöring återvände Anders Brandt till Renum och kom att bli regelrätt torpare på Ollas, som hörde till de hemman i Renum som lydde under Jackarby gård. Husbonde på gården var den i Fänrik Ståls sägner framträdande general von Essen, för övrigt i sägnerna avbildad av Albert Edelfelt.

Anders och Lena hann sköta sitt torp och förpliktelserna gentemot gården i ett par årtionden innan Anders blev änking för andra gången. Drabbad av lungsot dog Lena den första augusti 1828. Hon var då 51 år gammal.

Något tredje äktenskap blev det inte för Anders. Däremot gifte sig den yngsta dottern Hedda Sofia fyra år senare med Adolf Walander, född 1809, som flyttade till Brandts torp och tog över som torpare. De fick tre döttrar (alla dog i späda ålder) och en son. Hedda och Adolf dog med endast två dagars mellanrum, i maj 1868. Släkten Walander var för övrigt en hantverkarläkt som under lång tid var knuten till Jackarby gård. Adolfs far, Alexander Walander, var andra generationens gårdsskomakare och det kom ytterligare en tredje. Skomakarna hette dessutom alla Alexander.

Illustration: Albert Edelfelt

Vintern 1808 drog Anders Brandt som soldat i det nyländska infanteriregementets livkompani ut i krig. Den 21 augusti "blesserades" han emellertid vid striderna i Karstula och kriget var över för hans del. En av de många teckningarna som sondottersonen Albert Edelfelt illustrerade Fänrik Ståls sägner med får här illustrera Anders Brandts dystra krigsupplevelse.

inte. Tre år senare, år 1825, återvände Gustaf Brandt till sin födelseort, men nu för att bli stadsbo i Borgå. Gustaf Brandt antecknades i kyrkboken som bokhållare hos köpmannen och sockerbrukspatronen Johan Henrik Lindert.

I november 1828 gifte sig Gustaf med Augusta Elisabeth Streng. Hon var född den 7 mars 1803 på Kvipars kaptensboställe i Brattnäs på Vessö. Fadern Jonas Streng d.y. (1765–1816) var bataljonspredikant vid det nyländska infanteriregementet, men tituleras även som "Konglig Hofpredikant".

I samma veva blev Gustaf Brandt köpman. Han tog tydligen över den handel som svågern Jonas Mauriz Streng drev. Affärerna gick av allt att döma bra, en betydande stab av tjänstefolk finns antecknad – bokhållare, bodgossar och -betjänter, drängar och pigor, t.o.m. en barnskötare.

I familjen föddes fyra barn, tre döttrar och en son. Dottern Aurora, född 1830, dog som tvååring. Barnen blev mycket tidigt faderlösa. Den yngsta dottern, Gustava, föddes rentav ett halvår efter faderns död. Gustaf Brandt dog nämligen 36 år gammal i nervfeber den 23 maj 1836, således samma år som brodern Anders Wilhelm.

Familjen lämnade småningom den stora stadsgården i hörnet av Nikolaigatan (Mannerheimgatan) och Biskopsgatan och flyttade till Kiala gård, som änkan Augusta Brandt fått ära av sin moster. Stadsgården ifråga, som fortfarande står kvar, kom sedermera att bli Borgå landskommuns administrativa centrum och som längre fram genom tillbyggnad kom att breda ut sig över hela kvarteret.

På en soaré och teaterföreställning i Borgå träffade dottern Alexandra Augusta, född 25 augusti 1833, arkitekten Carl Albert Edelfelt (1818–69) och de blev förälskade. De gifte sig sommaren 1852 och den 21 juli 1854 föddes sonen Albert på Kiala. Albert Edelfelts liv som stor konstnär, liksom hans årliga vistelser i sin födelsebygd, lämnas ytter om denna betraktelse. Den fick filmföreställningspublik samt utställnings- och festbesökare i rikt mått ta del av under Edelfeltdagarna på Grand.

Det kan ytterligare nämnas att Gustaf Brandt d.y., född 1829, tog över Kiala, men blev efter en tid tvungen att sälja gården av ekonomiska orsaker. Han var för övrigt aktiv på många områden, inte minst i det kommunala livet. Han verkade bl.a. som kommunalnämndens första ordförande i Borgå landskommun. Systemen Gustava (som föddes efter faderns död) dog på Kiala som gift hösten 1862.

Håkan Stjernwall

Källor:

Borgå domkyrkoförsamlings arkiv

Lovisaförsamlingarnas arkiv

Riksarkivet, Militaria och Helsingfors församlings mikrofilmade kyrkböcker

Anteckningar rörande Borgå stads och sockens historia, av Ad. Neovius, 1897

Borgå stads historia III:1 1808–1878, av Anneli Mäkelä-Alitalo, 2000

Utrikesnytt.

Redaktionens korrespondant Lorenzo d'Isola från Vico Equense, Italien har bevakat det nordiska massmediet och hittat nedanstående artikel från en Svensk tidning. d'Isola har nordiska rötter och följer med vad som händer inom det genealogiska området i Norden.

Förbjuden frukt å kyrklig hemsida!

Datainspektionen har nyligen förbjudit landets släktforskare att å sina Internetsajter lägga ut uppgifter om de av sina avlidna förfäder som t.ex. ha begått några lagöverträdelser, eller som voro religiösa eller av etnisk (utländsk) härkomst, såvida de inte ha inhämtat samtycke härtill från alla de efterlevande släktingar som ev. kunna finna dessa förhållanden obehagliga.

DI:s personuppgiftsombud i härvarande kommun, fru informationsassistent Eva-Lena Helmersson, har m. anl. av det inträffade företagit en specialgranskning å Nätet, för att efterspana huruvida några dyl. uppenbara brott mot personuppgiftslagen förekomma även härstädes. Dessvärre tvingades hon därvid konstatera att detta var fallet.

Grönköpings församlings församlingsblad har, som bekant åtm. i kyrkligare kretsar, numera även uppstartat en nätupplaga. I denna förekommer det, enl. vad som framkom av fru H:s undersökning, en återkommande spalt benämnd Veckans bibelord, och i ett av dessa citat kunde fru Helmersson med allt upprördare ögon läsa om ett med berätt mod begånget tillgrepp av ut-

Fru Eva-Lena Helmersson

tryckligen förbjuden frukt: "Och hon tog av dess frukt och åt. Hon gav också åt sin man, som var med henne, och han åt."

– Måste ju detta fruktätande betraktas som ett uppenbart ohörsamhetsbrott mot Överheten, i synnerhet som dessa två (Adam & Eva; red:s anm.), enligt vad som omtalats alldeles innan, voro uttryckligen förbjudna att göra så, uttalar sig fru H. för GV.

– Dessutom framgår det av församlingsbladets nätupplaga att båda två bodde någonstans i Mellanöstern, varför de sannolikt voro såväl utlänningar som muslimer. Jag har därför givit församlingen ett föreläggande om att inom tre veckor inhämta samtycke till denna publicering från samtl. efterlevande ättlingar till dessa personer, eller i annat fall borttaga det integritetskränkande meddelandet från hemsidan. I annat fall kommer jag att informera Datainspektionen, som har befogenhet att utdöma böter i sådana här fall.

Datainspektionen I Sverige har påtvingat de svenska släktforskarna att stänga vissa forums avdelningar på deras internet sajt "Rötter". (red. anm.)

Mitt Släktforskningsintresse förde mig till Pommern.

Släktforskningen intresserade mig tidigt. År 1966 när Medborgarinstitutet i Borgå ordnade möjlighet att forska i kyrkböckerna var jag redan med.

Mitt flicknamn är Rosqvist. Som handledare i pastorskansliet hade vi domprosten Yngve Bäck, jag minns ännu hans humoristiska replik, när jag kommit så långt bakåt i generationerna som det var tekniskt möjligt: "Här blir vi släkt med biskopen!" Så var det ju inte, men min äldsta kända anfader hette Rosenqvist liksom stiftets biskop på den tiden.

Som barn hette förfadern Lars Johansson, han var född i Kallola by i Borgå socken år 1721. Han fick soldatnamnet Rosenqvist, när han städslades som soldat år 1744 i Borgå Companiet i det Kungliga Nyländska Infanteriregementet.- Som bekant var vårt Finland en del av Sveariket på denna tid.

Jag redde ut många generationer ROSQVIST på 60-talet. Både min far och jag var glada över släkträdet, som jag kunde ge honom som gåva år 1968 när han fyllde 60 år. Jag presenterar det här som en enkel och rak förteckning.

Generation	Person	
1	Lars Rosenqvist <i>f. 1721, Kallola, Borgå socken</i>	10
2	Johan Larsson Rosqvist <i>f. 1763, övertog Stor Hållsveds I Estbacka 1809</i>	9
3	Johan Johansson Rosqvist	8
4	Gustaf Johansson Rosqvist	7
5	Gustaf Edvard Rosqvist	6
6	Axel Rosqvist (tvilling)	5
7	Nils Axel Rosqvist	4
8	Marita Linnéa f. Rosqvist gift Högström	3
9	Dan Birger Högström	2
10	Anna Sofia Högström <i>f. 1979</i>	1
	10 Generationer, cirka 250 år	Generation

Ungefär 40 år senare blev två av mina kusiner, Björn, Benne, Johansson och Kurt, Kurre, Rosqvist, inspirerade av mitt släkträd, utan sidogrenar. Båda två är och var datakunniga ingenjörer och de började fördjupa sig i släktens historia via forskning i Internet och Riksarkiv. Benne reste också till Stockholm för att forska i Riksarkivet där. Tack vare dem kan jag berätta mycket om anfadern, linväfveren, soldaten Lars Rosenqvist, samt också följa i soldatens fotspår år 2005.

Han brukade soldattorpet Erikas i Kallola, han var gift med Maria Arvidsdotter, född i Michelsböle by år 1722.

Benne var en aktiv medlem i Helsingfors Släktforskarförening, han dog emellertid oväntat 62 år gammal sommaren 2004. Hans hustru Gunnel bad mig med som sällskap på Helsingforsföreningens höstresa detta år. Resan gick till Pommern längs den så kallade SCHWEDENSTRASSE från Rostock till Stralsund via ön Rugen till Greifswald und so weiter. Den inbjudan kändes som en lottovinst för mig. Helsingforsforskarna hade antagligen valt resan för att många av dem har sina rötter i Tyskland. Jag nämner namn som Scheele och Jägerhorn som exempel.

Jag koncentrerar min berättelse på soldaten Lars Rosenqvist. I vår släkthistoria finns naturligt nog både nationella och personliga uppgifter. Som soldat kommenderades Lars år 1757 till Vorpommern, Stralsund, för att delta i Pommerska kriget, ingen obetydlig kommendering. Historiskt klassas detta s.k. 7-årskrig som ett fullkomligt onyttigt krig som kostade riket miljoner och krävde 2000 svenska och finska soldaters liv. Från våra trakter kommenderades 128 soldater till Stralsund, av dem stupade 19. Lars Rosenqvist återkom levande till Finland och Kallola i augusti år 1762.

När han kommenderades till Pommern hade han och Maria fått 5 barn, av vilka 3 hade dött som små. Deras sjätte barn föddes ett år efter soldatens hemkomst, år 1763, den sonen Johan Larsson ROSQVIST övertog Gammelbacka gårds torp Stor-Hållsveds i Estbacka det historiska året 1809. Sedan dess har de Rosqvistska rötterna vuxit djupt i den jord där jag bor i dag som är. Ytterligare en son fick Lars och Maria år 1765, men som det står antecknat i militarrullan avgick Lars med döden den 12.2.1767 och barnaskaran slutade växa.

Helsingforsföreningens resa gick från H:fors via Hangö till Rostock med buss och färjan Seacat. Vi behövde ju inte som soldaterna ta oss till fots till Stralsund! Frimans bussfirma från Hangö skötte om allt praktiskt under hela resan.

Staden STRALSUND grundades år 1234, namnet kommer från Stralu, en slavisk fiskarby. Från år 1386 var staden med i Hansaförbundet. Vår guide i Stralsund hette Birgitta Haase. Hon talade en perfekt svenska, det var svårt att förstå att hon hela sitt liv varit bakom järnridån i Öst-Tyskland och enbart läst språket i Nordiska Institutet i Greifswald (som vi också besökte). Hon tyckte tro att vår svenskspråkiga grupp kom från Sverige, att den som talar svenska är rikssvensk! Vi var och är ju svenskättlingar som samtidigt är finländare, det hade hon inte fått lära sig bakom järnridån.

På de trånga gatorna i den gamla staden rörde vi oss till fots. Det var fascinerande för mig att tänka på att min förfader hade stapplat fram på samma gatstenar för mer än 250 år sedan! Staden har ca 65000 invånare, de flesta protestanter, ett fåtal katoliker bor där. Sedan 3 år tillbaka hör Stralsund till världens kulturarv, vilket invånarna är mycket stolta över. Sedan återföreningen med Väst-Tyskland 1989 har oerhört mycket arbete satts ner på återuppbyggnad och restaurering. Det har naturligtvis kostat mycket och stadens ekonomi är ansträngd, arbetslösheten är hög, hela 20%.

Vi besökte Mariakyrkan, som hade farit illa under DDR-tiden, men nu var ett restaurerings-objekt. Den hade rasat samman år 1398, så det var inte första gången den reparerades. Mest intryck på mig gjorde besöket i fransiskanernas utbildningskloster, Johannisklostret, från 1200-talet. Trots att klosterbyggnaden hade använts som varuhus och krog under DDR-tiden fanns den historiska stämningen kvar i det restaurerade klostret med röklukt i väggarna efter uppvärmningen på medeltiden. Man lär ha eldat för värmen såsom vi eldade våra rökbastur! Det rådde frid på den första förgården med små korsvirkeshus som påminde om byggnaderna i Visby. De hade varit bostäder för änkor och faderlösa under den tid som klostret var ett kloster i praktiken.

Till denna stilla plats hade ett minnesmärke över judarnas tvångsförflyttning till koncentrationslägren under andra världskriget hämtats. Ute i staden hade minnesmärket inte fått stå ifred. Ute i staden stod ett minnesmärke över krigens alla

Foto: Marita Högström

offer under historiens gång. När jag fotograferade det gick mina tankar till Pommerska kriget och de östnylänningar som blev kvar på slagfälten.

Från hamnen i Stralsund kunde man se över till ön Rugen som var krigsskådeplats för det Pommerska kriget. Rugen var förbjudet område för stadsborna under DDR-tiden; ön tycks alltid haft ett strategiskt viktigt läge i krigstider.

Vi släktforskare besökte också GREIFSWALD, Hansastad och universitetsstad också den. Vår värd där var en dansk professor, Jens Olesen. Han var charmig, kunnig och vältalig på skandinaviska. Han innehar en professur, ein Lehrstuhl vid Ernst Moritz Arndt Universität i ämnet nordisk historia. När jag lyssnade på honom insåg jag verkligen hur mycket gemensamt vi har med de övriga nordiska länderna, de baltiska länderna och denna del av Pommern som kallats Ost-Seeland. Vi hade samma historia under de 168 ar som Sveriges stormaktstid varade. - Professorn berättade om en "stor" statsman från Finland som rördes till tårar i universitetets bibliotek, när han hittade en anknytning till sin släkt bland de bevarade dokumenten. Professorn hade glömt statsmannens namn men vi anade oss till att det var fråga om Paavo Lipponen och kom att tänka på den nordiska dimensionen inom EU som han talar varmt för. Professor Olesen praktiserar nordism i sitt eget liv genom att vara gift med Marjatta aus Oulu, Finland. Det trevliga professorsparet var våra vardar och guider, de var med oss på kvällens middag i Greifswald och vi skildes som glada vänner.

Intressantast inom universitetskvartret var universitetsfangelset. Det lär vara ett av de få bevarade universitetsfangelserna dit de studerande förpassades om de uppfört sig olämpligt eller inte kunnat betala terminsavgifterna t.ex. Kalla karar gick över min rygg av de känslor jag fick, när jag stod bredvid en man i resallskapet som fotograferade sitt släktnamn, inristat i en dörrkarm i fängelsets lilla mörka cell för flera hundra år sedan! - Tänk att det finns bevarat, trots många krig och 50 ar bakom järnridån!

Vår resa var de facto en studieresa. Vi lärde oss mycket om städerna Stralsund och Greifswald och om Pommerns historia. Redan på överfarten från Hangö hölls ett förberedande seminarium med fina föredrag. Gun Winter från den arrangerande Helsingforsforeningen berättade om Pommerns historia, styrelsemedlemmen Kristian Stockmann informerade om släktforskning inom de protestantiska omraderna i Tyskland och föreningens ordförande Hans Andersin berättade om egna forskningsresultat samt om forskningen inom de katolska omraderna. Värdera föredragshållarna betonade att släktforskning i Tyskland är mycket svårare och mycket dyrare än i vårt land. Endast en person som är en släkting i rakt nedstigande led; har rätt att få uppgifter och de uppgifterna kostar mycket. I Universitetet i Greifswald fick vi mera information än jag orkade ta emot. Presentationen av universitetet gick på tyska, den var mycket väl förberedd och man hade bemödat sig att plocka fram intressanta historiska dokument, som kunde intressera oss; exempelvis konungens namnteckning och dokument undertecknade av Carl von Linne'.

I Stralsund gavs information i Stadsarkivet, dessutom gav man massor av fakta under rundvandringen i det tidigare nämnda Johannisklostret. Skoltyskan som jag "ovat" genom att se på de tyska kriminalserierna i televisionen var nog till en viss nytta på vår resa!

Jag sökte inga rötter i Tyskland men jag förunnades genom denna resa att följa soldaten Lars Rosenqvists kommenderingsrutt till slagfälten i Vorpommern. Det var en spännande upplevelse som jag upplever som lön för den möda som jag har satsat på denna för oss släktforskare så givande hobby. Min kusin Björn Johansson, som så väl kunde komplettera mitt ursprungligen rätt torra släkträd borde ha förunnats att få vara med på denna oförglömliga resa.

Marita Högström

BORGÅNEJDENS SLÄKT- OCH BYGDEFORSKARE R.F.

VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR VERKSAMHETSÅRET 2005

Styrelsen under året

Årsmötet samt styrelsens konstituerande möte hölls den 31 mars varvid styrelsen fick följande sammansättning:
Ulli Gabrielsson, ordförande
Benita Mikander, viceordförande
Stina Visa, sekreterare
Yngve Fredriksson, kassör
Lars Holm och Helena Kesävaara, medlemmar
Etel Wahrman och Bengt Gabrielsson, suppleanter
Styrelsen har sammanträtt 6 gånger: 19.1., 9.3., 31.3., 18.8., 29.9. och 10.11.

Revisorer

Johan Ståhl och Inga-Lill Svedberg
Anne-Mi Ahlberg och Göran Pettersson, suppleanter

Verksamhet

Föreningens femte verksamhetsår har fortsatt som föregående år med medlemskvällar och exkursioner. Föreningens bibliotek finns på Grand. Under året har Helena Kesävaara varit bibliotekarie. Klippboken, som sporadiskt finns med på medlemskvällarna, har skötts av Lolan Häggman och Elisabet Lindholm.

Medlemskvällar

Medlemskvällarna har hållits i Kulturföreningen Grands lokaler. Om medlemskvällarna och annan verksamhet har medlemmarna informerats i Borgåbladet, "I sikte", årsmötesinformation med e-post eller brev.

- 27.1.2005: Rolf Stjernvall visade och berättade om Edelfeldts okända modeller. (28 deltagare)
- 17.2.2005: Kaarle Kaila förevisande släktprogrammet 2004. (32 deltagare)
- 31.3.2005: Årsmötet. (27 deltagare)
- 28.4.2005: Johan Ståhl berättade om "Att hitta rätt i arkiven". (25 deltagare)
- 29.9.2005: Wilhelm Panelius berättade om optiska kommunikationssystem som förr fanns längs kusterna. (26 deltagare)
- 27.10.2005: Marita Högström berättade om sitt släktforskarintresse för Pommerska kriget. (27 deltagare)
- 24.11.2005: Sten Enbom från Sibbo Hembygdsforskningsförening berättade om föreningens arkiv som också är öppet för släktforskare. Som avslutning på året bjöd föreningen på glögg och jultårter. En lotteriförsäljning hade också anordnats. (30 deltagare)

Exkursioner

- 21.5.2005: Utfärd till Verla fabriksmuseum i Jaala. (14 deltagare)
29.8.2005: Utfärd till Stensböle gård där Christian Linden guidade oss runt på gården. (39 deltagare)

Övriga möten

- 2.4.2005: Ulli Gabrielsson och Lars Holm har deltagit i Genealogiska Samfundets träff för föreningsordföranden. Mötet hölls i Helsingfors.

Kurser i BMI´s regi

- "Praktisk släktforskning" i biblioteket med Bo-Gunnar Blomqvist, två kvällars kurs.
"Grunder i släktforskning" i biblioteket med Bo-Gunnar Blomqvist, två kvällars kurs.
"Handledning i släktforskarproblem" personlig handledning med Bo-Gunnar Blomqvist, höstterminen.
"Scanna in släktfoton", "Använd digikameran i arkivet" och "Infoga foton i texter", med Kerstin Hafrén, sammanlagt 12 kvällar.
"Släktforska hela året via nätet" personlig handledning med Kerstin Hafrén.

Erhållna gåvor och litteratur

- Etel Wahrman: Maskrosboden.
Linnéa Lindfors: Från Källas ut i världen, CD.
Stina Visa: Lilla Sibbo historiken.
Jakobstadsnejdens släkt- och bygdeforskare r.f.:s Släkt & bygd år 2005.
Sällskapet för släkt- och hembygdsforskning i Hangö r.f.:s Medlemsblad 2005
Genealogiska Samfundet: Tidskrifterna Genos och Sukutieto.

Anskaffningar

- Mikrokort på kyrkböcker från Liljendal, sammanlagt 56 kort: barnböcker till 1861 och communionböcker till 1861.
Mikrokort på kyrkböcker från Lovisa sammanlagt 376 kort: döpta till 1899 och communionböcker till 1899.

Forskningsutrymmen och egendom

- Föreningens mikrokort- och mikrofilmläsapparat samt material finns på biblioteket i Borgå. Apparaten har enligt föreningens bokföringshäfte besökts 114 persongångar av 23 olika personer i tid c:a 309 timmar.

Forskningsförfrågningar

Förfrågningar har inkommit till föreningen om släkter. Föreningen har hjälpt efter bästa förmåga.

Medlemmarnas antal 31.12.2005 uppgick till 71 personer, en ökning med 2 medlemmar under året, fyra nya medlemmar inskrevs och en medlem har avgått och en avlidit. Medlemsavgiften för år 2005 har varit 20 euro. Föreningen är medlem i Genealogiska Samfundet i Finland.

Ulli Gabrielsson

Ulli Gabrielsson
Ordförande

Stina Visa

Stina Visa
Sekreterare

Styrelsen 2005

Helena Kesävaara Etel Wahrman Lasse Holm Benita Mikander Yngve Fredriksson
Ulli Gabrielsson *Stina Visa*

Foto: Bengt Gabrielsson

BORGÅNEJDENS SLÄKT- OCH BYGDEFORSKARE RF

INVENTARIEFÖRTECKNING

Ansk.tid

Mikrokort- och mikrofilmläsapparat

Indus Model 4601-11

2001

Mikrokort:

Porvoon Suomalainen Seurakunta

Communionböcker,	Kort	1-16, 1747-1802	16 kort	2003
Communionböcker	Kort	24-74, 1803-1889	51 kort	2003
Barnböcker	Kort	17-23, 1750-1823	7 kort	2003
Barnböcker	Kort	75-92, 1821-1889	18 kort	2003

Borgå Stad

Flyttningsböcker	Kort	71-74, 1880-1900	4 kort	2003
Dopböcker	Kort	1-22, 1846-1866	22 kort	2003

Borgå Socken

Flyttningsböcker	Kort	88-122, 1796-1879	35 kort	2003
Flyttningsböcker	Kort	146-150, 1880-1900	6 kort	2003
Dopböcker	Kort	1- 87, 1742-1850	87 kort	2003
Dopböcker	Kort	1- 56, 1851-1900	56 kort	2003

Pernå

Communionböcker	Kort	1-245, 1743-1867	247 kort	2003
Communionb.(Forsby)	Kort	256-265, 1761-1841	10 kort	2003
Communionböcker	Kort	372-469, 1868-1900	98 kort	2003
Barnböcker (Forsby)	Kort	246-250, 1748-1836	5 kort	2004
Födda,vigda,döda (Forsby)	Kort	251-255, 1755-1826	5 kort	2004
Barnböcker	Kort	266-371, 1743-1899	106 kort	2004
Födda,vigda,döda	Kort	802-833, 1736-1792	32 kort	2004
Födda	Kort	834-890, 1793-1902	57 kort	2004
Döda	Kort	944-965, 1793-1903	22 kort	2004
In/utflyttade	Kort	768-791, 1875-1902	24 kort	2004

Liljendal

Communionböcker	Kort	1 - 4, 1748-1762	4 kort	2005
Communionböcker	Kort	5 - 26, 1782-1811	22 kort	2005
Communionböcker	Kort	27-52, 1819-1861	26 kort	2005
Barnböcker	Kort	53-66, 1811-1881	14 kort	2005

Lovisa

Communionböcker	Kort	1 -189, 1750-1899	189 kort	2005
Barnböcker	Kort	307-314, 1750-1767	8 kort	2005
Barnböcker	Kort	315-322, 1787-1800	8 kort	2005
Barnböcker	Kort	323-333, 1806-1819	11 kort	2005
Barnböcker	Kort	334-355, 1828-1869	22 kort	2005
Barnböcker	Kort	356-362, 1880-1899	7 kort	2005
Frånvarande	Kort	363-365, 1853-1878	3 kort	2005
Personregister	Kort	368-369, 1750-	2 kort	2005
Personregister	Kort	370-381, 1839-1849	12 kort	2005
Inflyttade	Kort	1 - 5, 1843-1849	5 kort	2005
Utflyttade	Kort	17 - 44, 1840-1892	28 kort	2005
Inflyttade/Utflyttade	Kort	6 - 8, 1870-1897	3 kort	2005
Döpta	Kort	52 - 89, 1726-1898	38 kort	2005
Döpta	Kort	175, 1844-1900	1 kort	2005
Konfirmerade	Kort	107, 1845-1885	1 kort	2005
Förelysta	Kort	112-118, 1810-1897	7 kort	2005

Vigda	Kort	129, 1728-1742	1 kort	2005
Vigda	Kort	130, 1759-1765	1 kort	2005
Vigda	Kort	131-135, 1794-1880	5 kort	2005
Förelysta, Vigda	Kort	146-148, 1750-1791	3 kort	2005
Döda	Kort	149, 1733-1742	1 kort	2005
Döda	Kort	150-154, 1750-1769	5 kort	2005
Döda	Kort	155, 1757-1766	1 kort	2005
Döda	Kort	156-169, 1770-1879	14 kort	2005

VERKSAMHETSPLAN 2006

- ❖ Två medlemskvällar i januari och februari med föredrag
- ❖ Årsmöte med föredrag i mars
- ❖ En medlemskväll i april med föredrag
- ❖ Exkursion i maj till Svenska Litteratursällskapets arkiv i Helsingfors
- ❖ Tre medlemskvällar på hösten med föredrag
- ❖ Styrelsemöten vid behov
- ❖ Förbundsmöten

Sist Men Inte Minst!

Föreningen uppvaktade **Brita Haaparanta**, vår *“Grand Old Lady”* på hennes 80-års dag i april.

Kortet ritat av: Sari Äijö